

Det Anarkistiska Biblioteket

Fattigmansjul

Alfred Stern

Alfred Stern
Fattigmansjul
1920

Tidningen Brand #53 1920

www.anarkistiskabiblioteket.se

1920

Fattigmansvinter och fattigmansjul äro gängse uttryck bland ekonomiskt vanlottade i vårt dyra (i många bemärkelser) fosterland.

Med anledning av den nära förestående julen kan man icke undgå att fästa sina tankar därvid, och får man då ett och annat extra tillägg som man antingen själv upplevat eller hört andra tala om och som gör sanningen ännu mera slående.

Julen är uteslutande en familjehögtid, som firas inom hemmets lyckta dörrar, beroende på den kalla årstiden. Den hemlöse har alltså ingen jul. Kommer han än till en bofast kamrats dörr och knackar på, känner han sig bortkommen och överflödig, trots att han blir förklarad som välkommen gäst i huset.

Den hemlöse firar därför mången gång hellre sin jul under bar himmel. Han har därför stora tillfällen att genom klart upplysta fönster, genom vilka kristall skimrar i intensiv ljusglans och muntert sorl dämpat uttränger, se hur de rike fira jul. Ovillkorligen kan han inte undgå att göra sina jämförelser och hans julbetraktelser bli i religiös bemärkelse, allt annat än vackra.

Han går vägen eller gatan fram, befinner sig inom kort framför en kyrka. Han går in. Ser en fetglänsande präst i skenbar andakt läsa sina böner, hör honom förkunna frid och glädje och en välsignad jul.

Hyckleri!

Julen är välsignad i den mån penningarna räcka till att välsigna den med. Den hemlöse har inget att välsigna sin jul. För honom är det endast ett grovt hån att i hänryckning tala om härlig jul.

I mellersta Skåne - närmare adress gör detsamma - stod, invid ett skogs-bryn, för några år sedan ännu kvar en lerköja med jordgolv. I den köjan är jag född och har tillbringat mina allra tidigaste barndomsår.

Många minnen har jag därifrån, men de minnen som säkrast hållits kvar äro julminnena. Min morfar, hos vilken jag vistades var ladugårds-skötare på närmaste stora gård. För detta arbete fick han allranådigast bebo nämnda köja. Daglönen iöftrigt räknades in natura och kontanter till 50 öre om dagen. Dessa slantar fick mormor vända många gånger på, innan de räckte till föda, kläder och allt annat nödvändigt. Vad blev det att fira jul på, när julen kom?

Fläsk och bröd och dessutom den obligatoriska lutfisk och gröten. Men vit duk låg det på bordet och ett eller två stearinljus förhöjde stämningen. Efter måltiden sjöngs det flera psalmer än vanligt, minns jag. Men bäst av alltsammans var en hoptovad tott glitteravfall som kastats på so-

porna vid herrgården, när den strålande julgranen var färdigklädd och som morfar stoppat i fickan med sig hem att glädja mig med.

Jag var utom mig av glädje! Något så vackert hade jag aldrig sett. Jag njöt obeskrifligt av att betrakta glittret och höra morfars berättelser om det myckna vackra och goda som fanns att fira jul med borta på storgården, tjugo minuters väg från den fallfärdiga lerköjan.

När morfar och mormor den kvällen i sin heliga enfald »tackade gud för allt gott de finga njuta», välsignade även jag i mitt barnasinne kvällen för det vackra jag fått.

Förbannade humbug! Nu hatar jag minnet av den julen, lika väl som minnet av de följande, av vilka de flesta tillbrakts i fattigdom och förbannelse.

Du rike och övermätte! Vet, en gång för alla, att du inte kan håna en fattig mera, än när du på julkvällen säger åt honom: God Jul! Hans jul blir i alla fall en fattigmansjul.